

waterschap
**Hollandse
Delta**

Onderwerp: Krediet beheersing dreiging gebiedsrendement Waterketen

Ibabsnummer: 1170

1. Gevraagd besluit

1. In te stemmen met de realisatie van de projectinvesteringen Vervangen puntbeluchters rwzi Dokhaven en Online meters rwzi Dokhaven voor een bedrag zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage. Deze projectinvesteringen zijn deels opgenomen in de Programmabegroting 2024- 2028 en daarmee deels gedekt;
2. In te stemmen met het onderzoeken en toepassen van aanvullende maatregelen in de procesvoering, zoals koolstofbrondosering en het verwerken van centraat van Sluisjesdijk op een andere locatie dan Dokhaven teneinde het gebiedsrendement stikstofverwijdering op korte termijn te laten stijgen en hiervoor incidenteel exploitatiebudget beschikbaar te stellen zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage;
3. Kennis te nemen van de investerings- en kostenspecificatie zoals opgenomen in de vertrouwelijke financiële bijlage;
4. In te stemmen met de exploitatiekosten en aanvullende kapitaallasten van circa € 3 miljoen voor deze investeringen en maatregelen in de procesvoering;
5. Deze kosten deels te dekken via een nieuw in te stellen reserve maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering, gevoed uit de tariefsegalisatiereserve waterketen. De hoogte van de in te stellen reserve bedraagt € 2 miljoen en dient ter dekking van de aanvullende exploitatiekosten van 2024 (volgend uit beslispoint 3) en de kapitaallasten van de eerste drie jaar van de investeringen (volgend uit beslispoint 1);
6. De aanvullende kapitaallasten te verwerken in de op te stellen Programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2029.

2. Probleemstelling - context

Op woensdag 19 juni 2024 is door de calamiteitenorganisatie besloten om op te schalen naar een WOT (Waterschap Operationeel team) wegens een dreigende overschrijding van het gebiedsrendement stikstofverwijdering in het Waterketenbedrijf. Dit is een direct gevolg van de uitzonderlijke hoeveelheid neerslag in de afgelopen maanden. Het gebiedsrendement geldt als een gezamenlijke opgave van alle rwzi's in ons gebied. Vooral het rendement van de rwzi Dokhaven staat zwaar onder druk. Omdat de rwzi Dokhaven onze grootste zuivering is en verantwoordelijk voor het zuiveren van ongeveer 30% van alle vervuilingseenheden die WSHD zuivert weegt dit door in het gebiedsrendement.

Gevolg neerslag op zuiveringsrendement

In periodes waarin veel neerslag valt moet het afvalwater dat Dokhaven binnenkomt in minder tijd worden gezuiverd en afgevoerd. Als eerste leidt deze kortere verblijftijd tot een lager zuiveringsrendement. Daarnaast moet bij hevige regenval een deel van het afvalwater via een bypass voor een deel 'om de rwzi heen' (b-trap) worden geleid en krijgt dus geen volledige zuiveringsbehandeling.

Naast de vele neerslag wordt op Dokhaven ook gewerkt aan de kettingruimer. Over het versneld vervangen hiervan bent u op 14 februari mondeling geïnformeerd door de heemraad Waterketen. Op Sluisjesdijk zijn er uitdagingen met de werking van de Anammox-reactor welke de stikstofrijke afvalwaterstroom (centraat) van Sluisjesdijk behandelt alvorens die retour gaat naar Dokhaven.

Gebiedsrendement onder druk

Dokhaven is ontworpen en gebouwd (1987) toen er nog geen lozingseisen waren voor stikstof- en fosfaatverwijdering. De rwzi heeft daarom een zogenaamde maatwerkvergunning, net zoals sommige andere rwzi's in Nederland waaronder een aantal van WSHD. Een maatwerkvergunning

bevat maatwerkeisen die afwijken van de generieke lozingseisen in de regelgeving (Activiteitenbesluit).

Een voorwaarde bij de maatwerkvergunningen is dat gebiedsbreed (dus met onze 20 rwzi's gezamenlijk) een verwijderingsrendement van minimaal 75% op het gebied van stikstof wordt behaald. Zoals gezegd is Dokhaven onze grootste rwzi en drukt met een aandeel van ongeveer 30% van de afvalwaterlast zwaar op het gebiedsrendement. Als de prestaties van Dokhaven onder druk komen wordt het behalen van de wettelijke 75%-grens kritisch.

Gebiedsrendement in de context van vergunningen en de omstandigheden

In de P&C-cyclus worden realistische doelstellingen voor zuiveringsprestaties zoals een stikstofverwijderingsrendement begroot en gerapporteerd op jaargemiddelden over een kalenderjaar. Bij het voldoen aan sommige vergunning- en lozingseisen, is niet een kalenderjaar maar een voortschrijdend jaargemiddelde de norm. Het gebiedsbreed verwijderingsrendement wordt berekend op een voortschrijdend jaargemiddelde (van vandaag en elke dag tot precies een jaar geleden).

Bij het begroten van zuiveringsprestaties, zowel qua kalenderjaar als voortschrijdend, wordt ook altijd rekening gehouden met seizoensinvloeden zoals neerslag en temperatuur. Het voorjaar van 2024 was landelijk gemiddeld de op één na natste lente sinds het begin van de metingen (1906). Daarbij waren niet eerder 12 maanden aaneen zo nat als de afgelopen 12 maanden. Deze uitzonderlijke en exogene situatie heeft een grote nadelige invloed op het zuiveringsrendement van Dokhaven. Door de lange duur van de situatie weegt dit zwaar en nadelig mee in het voortschrijdend jaargemiddeld gebiedsrendement.

De situatie wordt al enige maanden gemonitord en op enig moment is ambtelijk contact opgenomen met Rijkswaterstaat (RWS) als bevoegd gezag. RWS is gevraagd om een tijdelijke opschorting van de gebiedsbrede 75%-eis gelet op de uitzonderlijke omstandigheden. RWS gaat het verzoek bestuderen maar heeft tegelijkertijd aangegeven het verzoek niet zonder meer kan inwilligen en het als een complexe situatie te beschouwen. De uitkomst van de bestudering door RWS is dus nog onzeker.

Op 19 juni was het voortschrijdend gebiedsrendement gedaald tot 76,5% en is, mede gelet op de onzekere uitkomst van ons verzoek aan RWS, besloten tot opschalen. 76,5% is al lager dan de intern bestuurlijk vastgestelde streefwaarde van 77,5% (WBP en begroting). In de natte herfstmaanden zal het rendement, zoals ieder jaar, verder dalen. Daarom is het van groot belang dat de komende maanden een sterke verbetering van het rendement wordt behaald met een set aan beheersmaatregelen. Indien dat niet lukt bestaat het risico dat WSHD onder de wettelijke grens van 75% zakt en in het ergste geval haar maatwerk vergunning kwijtraakt.

3. Beoogd effect en argumenten

Het WOT heeft maatregelen uitgewerkt die het verwijderingsrendement op Dokhaven kunnen verbeteren. De belangrijkste zijn voor u op een rij gezet.

Vervroegd vervangen puntbeluchters (investering)

Door het vervroegd vervangen van de puntbeluchters wordt de zuurstofinbreng capaciteit met 30% verhoogd. Dit heeft een positief effect op de stikstof verwijdering. Inmiddels heeft het WOT onder het mandaatregister opdracht gegeven voor het ingang zetten van de vervanging van de puntbeluchters. Het vervangen van de huidige puntbeluchters door nieuwe hoog rendement puntbeluchters was ook onderdeel van de door de VV vastgestelde ALM Dokhaven (spoor 1) en stond al gepland maar wordt nu naar voren gehaald. Deze investering geeft niet alleen voor nu maar voor ook het komend decennium een bijdrage aan betere en beheersbaardere zuiveringsprestaties en aan energiebesparing. De investering is daarmee een structurele en duurzame no-regret-maatregel.

Versneld aanbrengen online meters (investering)

Binnen Dokhaven zijn op dit moment een beperkt aantal online meters bij een beperkt aantal procesonderdelen actief. Het zuiveringsproces wordt voor de rest aangestuurd op basis van monsternameresultaten. Hierdoor zit er vertraging tussen de prestaties op diverse onderdelen en de meting daarvan wat bijsturen lastiger maakt. Extra online meters brengen de procesvoering en prestaties van Dokhaven realtime en nauwkeuriger in beeld.

Daarmee kan sneller en nauwkeuriger sturing worden gegeven aan het zuiveringsproces. Dit is ook als investerings- en verbetermaatregel benoemd vanuit de door de VV vastgestelde ALM (spoor 1). Deze investering geeft niet alleen voor nu maar voor ook het komend decennium een bijdrage aan betere en beheersbaardere zuiveringsprestaties en aan energie-efficiency. De investering is daarmee een structurele en duurzame no-regret-maatregel.

Het aanbrengen van de online meters is reeds als investering opgenomen in de begroting voor 2024, waarvan is gepland dat de investering in 2027 opgeleverd wordt. Voorgesteld wordt om een deel van de investering naar voren te halen en in 2024 te realiseren.

Aanvullend exploitatiebudget

Implementatie van voornoemde investeringsmaatregelen hebben een doorlooptijd dus gaan pas vanaf september/oktober stapsgewijs bijdragen aan het verwijderingsrendement. Om het verwijderingsrendement z.s.m. te laten stijgen zijn per direct tijdelijke exploitatiemaatregelen nodig of op Dokhaven en/of op andere rwzi's. Maatregelen die op dit moment worden uitgewerkt zijn: Het toedienen van koolstofbrondosering op verschillende zuiveringen en het verwerken van centraat van Sluisjesdijk op een andere locatie dan Dokhaven.

4. Kernboodschap

Binnen de Waterketen staat het gebiedsbrede verwijderingsrendement voor stikstof onder druk. Door de uitzonderlijk vele regenval afgelopen periode in combinatie met een aantal (ongeplande) werkzaamheden zoals het vervangen van de kettingruimers staat het zuiveringsrendement van rwzi Dokhaven onder druk. Door de grote bijdrage van Dokhaven in het gebiedsrendement heeft dit tot gevolg dat WSHD onder de 75%-norm van haar wettelijk verplichte voortschrijdend gebiedsrendement voor stikstof dreigt te raken. Mogelijk heeft dit vergaande gevolgen voor de maatwerkvergunning(en) van WSHD. De Verenigde Vergadering wordt gevraagd om krediet vrij te maken voor 2 investeringen en exploitatiebudget beschikbaar te stellen voor maatregelen ter bevordering van het gebiedsrendement.

5. Regelgeving en beleid

De rwzi Dokhaven is ontworpen en gebouwd (1987) toen er nog geen lozingseisen waren voor stikstof- en fosfaatverwijdering. De rwzi heeft daarom een zogenaamde maatwerkvergunning, net zoals sommige andere rwzi's in Nederland waaronder een aantal van WSHD. Een maatwerkvergunning bevat maatwerkeisen die afwijken van de generieke lozingseisen in de regelgeving (Activiteitenbesluit). Deze maatwerkeisen gelden bij Dokhaven voor onbepaalde tijd. Een van de eisen van de maatwerkvergunning is een gebiedsrendement op stikstof van 75%. Als WSHD deze vereisten overtreedt door het rendement niet te halen heeft het bevoegd gezag het recht om de maatwerkvergunning in te trekken met alle (juridische en financiële) consequenties van dien.

Mocht de maatwerkvergunning worden ingetrokken moet Dokhaven aan het activiteitenbesluit gaan voldoen. Op dit moment is dit voor Dokhaven simpelweg niet mogelijk.

6. Historie – eerdere besluitvorming

Op 26 juni 2023 bent u via de VV mail geïnformeerd dat de crisisorganisatie was opgeschaald wegens de mogelijke overschrijding van de lozingseisen op stikstof. Op dat moment ging het over de overschrijding van de lozingseisen van Dokhaven en niet van het gebiedsrendement. In september 2023 is de crisisorganisatie afgeschaald. De lozingseisen zijn toen niet overschreden.

7. Financiën

Zie vertrouwelijke bijlage (niet openbaar)

8. Duurzaamheid

Met het toepassen van de geschetste maatregelen geeft het Waterschap Hollandse Delta invulling aan de behoeften van het heden zonder de behoeftevoorziening van toekomstige generaties in het gedrang komt.

De investeringsmaatregelen zijn no-regret en leveren een structurele bijdrage aan de beheersbaarheid, zuiveringsprestaties en energiebesparing.

9. Alternatieven

Mochten de noodzakelijke maatregelen niet uitgevoerd worden, dan loopt WSHD het risico om onder het vereiste gebiedsrendement te komen. Theoretisch is het mogelijk om dit risico te aanvaarden en geen middelen beschikbaar te maken voor de uitvoer van de maatregelen. De gevolgen van het niet halen van het gebiedsrendement kunnen een forse geldboete of het intrekken van de maatwerkvergunning en/of andere juridische consequenties zijn.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR

Op dit moment wordt naast de reguliere organisatie gewerkt met een crisisorganisatie. Gestreefd wordt om zo snel als verantwoordelijk af te schalen waardoor de werkzaamheden in de bestaande organisatie opgepakt kunnen worden. Het is mogelijk dat, indien de crisisorganisatie langdurig in werking moet blijven, activiteiten in de reguliere organisatie onder druk komen te staan.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Zodra het gebiedsrendement onder de 75% komt heeft dit juridische, financiële en mogelijk publicitaire gevolgen voor WSHD. Om dit te voorkomen is conform het calamiteitenbestrijdingsplan de crisisorganisatie opgeschaald naar een WOT en wordt de VV gevraagd krediet vrij te maken om aanvullende maatregelen te nemen.

Het WOT blijft van kracht tot de dreiging het onder de 75% komen voldoende is afgewend. Indien nodig zullen aanvullende maatregelen worden getroffen.

Indien verdere aanvullende maatregelen noodzakelijk zullen blijken, zal de crisisorganisatie verder opgeschaald moeten worden naar een WBT (Waterschap Beleidsteam). In het WBT heeft de dijkgraaf de bevoegdheid om maatregelen te nemen en hiervoor middelen uit te trekken. Indien deze situatie zich voordoet zal de VV hierover geïnformeerd worden en achteraf verantwoording worden afgelegd.

12. Communicatie (in- en extern)

U wordt geïnformeerd over de voortgang en de besteding van het budget via de reguliere P&C-producten en via een bestuurlijke informatiebrief.

De crisisorganisatie houdt in de gaten welke communicatie nodig is. De VV wordt geïnformeerd zodra de crisisorganisatie is afgeschaald of opgeschaald.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Zodra de maatregelen zijn uitgevoerd en de crisisorganisatie is afgeschaald, zal het college u door een bestuurlijke informatiebrief informeren. Naar verwachting zal dit na het zomerreces zijn.

14. Bevoegd orgaan

VV

15. Toelichting / kanttekeningen

WSHD heeft met de maatwerkvergunning hogere grenswaarden voor het lozen van o.a. stikstof op de Nieuwe Maas. Tegelijkertijd heeft het Waterschap Hollandse Delta om een maatwerkvoorschrift verzocht op grond van artikel 3.6, vierde lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer voor het lozen van koelwater met een hogere warmtevracht. Ook dit verzoek is ingewilligd.

In geval van een intrekking van de maatwerkvergunning, vervallen deze verruimde normen en gelden weer de (strengere) eisen vanuit het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Omdat deze strenger zijn dan de maatwerkvergunning zal het voor WSHD onmogelijk zijn om met de huidige installatie deze eisen te halen.

Mocht WSHD blijvend niet voldoen aan deze lozingseisen vanuit het Bal, dan kan RWS ervoor kiezen handhavend op te treden door een last onder dwangsom op te leggen of last onder bestuursdwang. Bij last onder bestuursdwang betekent dit dat de rwzi's dan kunnen worden stilgelegd door RWS, totdat WSHD weer conform Bal opereert.

Het risico van een last onder dwangsom: financiële schade bij verbeuring van de dwangsommen. Het risico van een last onder bestuursdwang: de rwzi moet stil gelegd worden.

In voorkomend geval kan de situatie voor WSHD extra precair worden omdat door bevoegd gezag aan WSHD reeds eerder (2019) een last onder dwangsom is opgelegd voor de rwzi's Hoogvliet en Dokhaven. Op 6 van de 8 aspecten is de last reeds opgeheven maar op een 2-tal aspecten is de last nog actueel en loopt de begunstigingstermijn nog.

16. Bijlagen

- Financiële gegevens (vertrouwelijk/niet openbaar)

Vergaderdatum: 10 juli 2024

Agendapunt:

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Krediet beheersing dreiging gebiedsrendement Waterketen

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta van 3-7-2024;

overwegende dat:

- WSHD onder de bestuurlijk vastgestelde streefwaarde van 77,5% gebiedsbreed verwijderingsrendement voor stikstof zit.
- WSHD dreigt onder het wettelijk gebiedsrendement van 75% voor stikstof te komen.
- Dit vergaande gevolgen kan hebben voor de maatwerkvergunning van WSHD.
- Bij het niet halen van het gebiedsrendement loopt WSHD juridische, financiële en maatschappelijke risico's.

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

1. In te stemmen met de realisatie van de projectinvesteringen Vervangen puntbeluchters rwzi Dokhaven en Online meters rwzi Dokhaven voor een bedrag zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage. Deze projectinvesteringen zijn deels opgenomen in de Programmabegroting 2024- 2028 en daarmee deels gedekt;
2. In te stemmen met het onderzoeken en toepassen van aanvullende maatregelen in de procesvoering, zoals koolstofbrondosering en het verwerken van centraat van Sluisjesdijk op een andere locatie dan Dokhaven teneinde het gebiedsrendement stikstofverwijdering op korte termijn te laten stijgen en hiervoor incidenteel exploitatiebudget beschikbaar te stellen zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage;
3. Kennis te nemen van de investerings- en kostenspecificatie zoals opgenomen in de vertrouwelijke financiële bijlage;
4. In te stemmen met de exploitatiekosten en aanvullende kapitaallasten van circa € 3 miljoen voor deze investeringen en maatregelen in de procesvoering;
5. Deze kosten deels te dekken via een nieuw in te stellen reserve maatregelen gebiedsrendement stikstofverwijdering, gevoed uit de tariefsegalisatiereserve waterketen. De hoogte van de in te stellen reserve bedraagt € 2 miljoen en dient ter dekking van de aanvullende exploitatiekosten van 2024 (volgend uit beslispoint 3) en de kapitaallasten van de eerste drie jaar van de investeringen (volgend uit beslispoint 1);
6. De aanvullende kapitaallasten te verwerken in de op te stellen Programmabegroting 2025 en meerjarenraming 2026-2029.

Ridderkerk, 10 juli 2024

De Verenigde Vergadering voornoemd,

secretaris-directeur,

dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer